

Etabler det bedste såbed til majs

SIDE 2

Blåkvæg får selskab som krydsningsrace

SIDE 2

Tip til tavlemøde:

Få tjek på jeres rutiner og malkeklude

SIDE 4

Fokus på grovfoderprisen blev kickstartet i gårdrådet

Mælkeproducent Kristian Thomsen begyndte for to år siden at fokusere på fremstillingsprisen på grovfoder. Strategien blev kickstartet i gårdrådet, og Kristian Thomsen eksekverer den blandt andet i excel.

Kristian Thomsen blev etableret på Vestervang nord for Viborg i 2017, og det var på et møde i gårdrådet to år senere, at Kristian og de tre øvrige medlemmer blev enige om at fokusere på fremstillingsprisen på grovfoder.

"Vi lagde ud med at se på aftalen med maskinstationen, som indtil da havde været med en fast pris på hele markarbejdet. For at få mere styr på økonomien bad vi dem fra 2018 fakturere pr. time. Jeg noterer så, hvad der bliver udført i marken, og når regningen kommer, giver det mig et bedre overblik over omkostningerne på hver enkelt mark," fortæller Kristian Thomsen.

Dermed ved han ret præcist, hvad det koster at lave en foderenhed på de forskellige marker, selvom der skal holdes styr på mange forskellige omkostninger på Vestervangs 280 ha, hvoraf Kristian Thomsen ejer halvdelen.

"Den anden halvdel forpagter vi, og når jeg har en præcis indsigt i fremstillingsprisen, så er jeg i stand til løbende at evaluere: Skal jeg blive ved at forpagte så meget? Og kan det betale sig at bytte de små,

ukurante marker ud med nogle større, selv om de måske ligger længere væk?" lyder det fra Kristian Thomsen.

Fremstillingsprisen på grovfoder på Vestervang var i 2019 på 1,18 kr./FE.

Forskel fra 2018 til 2019 gav blod på tanden

Kristian Thomsen peger på viden om restbeløbet som et andet pejlemærke i dagligdagen.

"2018 var jo et elendigt år med tørken, og her måtte jeg købe meget foder ind. Året efter var markant bedre, og det gav mig blod på tanden at se den forskel, det gjorde, at vi kunne give køerne et godt grovfoder, vi selv havde produceret. Jeg vil tro, at vi fra 2018 til 2019 flyttede restbeløbet 10-15 kr. pr. ko om dagen, hvilket var meget motiverende," siger Kristian Thomsen, som beskriver sig selv som lidt af en excel-nørd, som laver regneark og grafer, når den seneste viden skal opdateres. Summax bruger han også.

Fleksibel slætstrategi

Som et tredje værktøj i forhold til foder peger Kristian Thomsen på

en fleksibel tilgang til antallet af slæt.

"Vi går efter fem slæt, men hvis omstændighederne er til det, kan vi godt finde på at gå et slæt op. I 2017 måtte vi lade det femte slæt stå meget længe, fordi det var meget vådt. Året efter viste skår-lægningsdatoerne, at vi var på vej mod samme resultat, og der valgte jeg at gå op til seks slæt. Det betød, at vi fik en fordøjelighed over 80," fortæller Kristian, som ønsker sig flere konkrete data fra sine samarbejdspartnere for at kunne blive endnu skarpere på fremstillingsprisen.

"Det kunne for eksempel være mere konkrete data fra maskinstationen. Eksempelvis tal på hvor meget tid, der er brugt i den enkelte mark. Jeg kan sagtens holde overblikket, når der for eksempel køres gylle, for det er en opgave, som ikke fordeles over så mange ha., som eksempelvis skårlægning, hvor det er sværere at holde overblikket. Men kunne det blive endnu mere præcist, ville det være en fordel."

/MARTIN S. HANSEN, SEGES

Find fakta og gode råd
www.landbrugsinfo.dk/coronavirus

Hårdt medtagne dele af marken undergrunds-løsnest. Men først når jorden er tør, ellers er der risiko for genpakning af jorden.

Etabler det bedste såbed til majs

Marker med dybe hjulspor og trafikskader skal nu gøres klar til efterårets majs. Se her, hvordan du får majsens bedst fra start.

Høsten 2019 satte sine spor. På arealer med dybe hjulspor og trafikskader bør du gøre følgende for at udbedre skaderne:

- Marken jævnes med en harve
- Dybdeharvning og/eller pløjning
- Hårdt medtagne dele af marken undergrunds-løsnest, fx hvor der er dybe spor. Løsningen må først ske, når jorden er tør, dvs. umiddelbart før såning. Ellers er der stor risiko for genpakning af jorden.

Græs og kraftige efterafgrøder nedvisnes
Græsmarken eller kraftige efterafgrøder nedvisnes eller harves op hurtigst muligt. Det gør det lettere at pakke jorden før såning, så planterne kan få fat i næringsstofferne. Desuden undgår man, at græsset tømmer jorden for vand, hvis vi skulle få et tørt forår. Det er særlig vigtigt på grovsandet jord. Behandling af kløvergræs, før nedvisning eller opharvning, med en nitrifikati-

onshæmmer, fx. 2 liter Vizura pr. ha, begrænser udvaskningen af kvælstof og har i markforsøg givet et rentabelt merudbytte. Vizura kan blandes med Glyphosat.

Jævnt, fast og fugtigt såbed

Såbedet til majs skal være bearbejdet i dybden. Men samtidig skal det være ensartet, jævnt, fast og fugtigt, så jordvæsken med næringsstoffer let kan transporteres hen til majsens rødder.

Majs skal have meget let adgang til næring i de første uger efter såning, fordi majs kun har en fjerdedel så mange rødder som fx korn sæet på samme tidspunkt. Står majs i uens højde, er det tegn på et uensartet, løst og udtørret såbed.

Hvis du pløjer, er det vigtigt at pakke jorden lige efter ploven, så den ikke tørrer ud. Uden pløjning nedvisnes overvintret ukrudt og efterafgrøde med glyphosat. Er græsefterafgrøden svag, og er der kun lidt ukrudt, kan sprøjtningen udsættes til umiddelbart inden majsens fremspiring.

/ MARTIN MIKKELSEN, SEGES

Blåkvæg får selskab som krydsningsrace

I løbet af tre-fem år vil der være gode alternativer til Blåkvæg som krydsningsrace. På den måde kan alle forbruger- og produktionsønsker efterkommes.

Hidtil har en stor del af kødkvægssæden benyttet på malkekvæg været Blåkvæg. De afprøvede Blåkvægstyre er meget populære både hos mælke- og slagtekalveproducenter, og det er meget forståeligt, da deres afkom både har gode fødselsegenskaber og slagteegenskaber, og er gode på mange bløde egenskaber som fx drikkelyst. Derfor har det skabt usikkerhed, at der i pressen har stået, at det er slut med Blåkvæg til krydsninger. Det er bestemt ikke intentionen.

Brugen af Blåkvæg er dog uønsket hos visse forbrugere. Det bunder i tidligere tiders store udfordringer med naturlige kælvninger hos de renrace dyr. I Danmark har man siden 2011 taget afstand fra den belgiske praksis på området med udbredte kejsersnit, og omdøbt racen til Dansk Blåkvæg. Og alle Blåkvægstyre, som Viking ejer eller importerer sæd fra via den britiske samarbejdspartner, er født naturligt.

Udvikling af gode alternative racer over 3-5 år

For at sikre, at danske kvægproducenter kan levere til alle fremtidens markeder, arbejdes der derfor hårdt på at producere attraktive alternativer til Blåkvæg – der både kan konkurrere på håndterings-, fødsels- og produktionsegenskaber.

En af de overordnede anbefalinger fra Task Force Kalve, der er iværksat af L&F-Kvæg, er, at der skal udvikles to kødkvægslinjer: en ekstensiv og en intensiv. Tyrene i den intensive linje skal være målrettet god og effektiv kalveproduktion med de kvaliteter, som fremtidens forbruger efterspørger fx god spisekvalitet. Derfor vil Viking, SEGES og Danish Crown Beef samarbejde om udviklingen af gode alternative racer over de næste tre-fem år, alt imens vi afprøver tyre og racer grundigt i vores nordiske avlsprogram.

Anbefalingen er derfor klar, når der skal vælges tyre til inseminering:

- Lav en strategi for anvendelse af kødkvæg i din besætning med din avlsrådgiver: Y-Vik, X-Vik, renrace kvier til salg/udvidelse
- Brug de bedste kødkvægstyre på krydsningsindeks uafhængig af race
- Brug min. 10 pct. kødkvægstyre (for at få data på næste generation)

/IDA STORM, L&F KVÆG - LISBET HOLM, VIKING EJVIND KVIESGAARD, DANISH CROWN BEEF

Korrekt kvælstof og startgødning til majs

Startgødning, fosforloft og placering af gylle skal der være styr på for at få majsens bedst fra start.

Først af alt – tjek ensilageanalyserne. Er proteinindholdet til den lave kant, er der grund til at se på fordelingen af gylle mellem majsmarkerne. Majs skal tilføres kvælstof, så indholdet af råprotein ved høst er 70-75 gram pr. kg tørstof. Er proteinindholdet lavere end det, er der stor sandsynlighed for, at kvælstof har begrænset udbyttet. Er proteinindholdet større end 75 gram pr. kg tørstof, kunne majsens have nøjedes med mindre kvælstof. Få derfor gyllen fordelt mellem markerne, så proteinindholdet er 70-75 gram pr. kg tørstof i alle marker på bedriften. Marker, hvor der har været majs eller korn i flere år, har brug for at få tilført ekstra kvælstof, mens marker, hvor der har været kløvergræs inden for de senere år, kan nøjes med mindre.

Risiko for tab på grovsandet jord

Du får den sikreste effekt af husdyrgødning ved at ned-

fælde kort før såning. Hvis du har bragt gylle ud til majs i februar/marts på grovsandet jord, er der risiko for tab ved udvaskning. I 2020 kan tabet være relativt stort, fordi nedbøren siden midt i februar har været 120 mm større end normalt. SEGES vil forsøge at sætte tal på dette tab med henblik på behov for eftergødning, se KvægNYt 1. maj.

Få lavet en gylleanalyse, så du er sikker på, at du får udbragt den planlagte mængde kvælstof. På grovsandet jord er der økonomi i at tilsætte en nitrifikationshæmmer til gyllen, som øger udbyttet, begrænser udvaskningen og forbedrer majsens forsyning med fosfor og mikronæringsstoffer.

Strategi for startgødning

De bedste startgødninger til majs har kvælstoffet på ammoniumform og indeholder omkring samme mængde

God mælk og sunde køer giver stolthed og motivation

Celletal og bakterier løb løbsk for brødrene Alexander og Holger Geven. Med ekstern rådgivning fik de en målrettet handlingsplan og hjælp til grundig oplæring af de ansatte.

Alexander og Holger Geven driver en bedrift med ca. 450 malkekøer lidt uden for Horsens. På gården arbejder yderligere seks medarbejdere.

"Det hele startede, da vores faste medarbejder gennem ti år sagde op. Han havde altid lært de nye malkere op og sat standarden. I tiden derefter havde vi mange store projekter, som betød, at vi ikke havde fokus på at sikre en ordentlig oplæring af nye ansatte eller havde tid til at sikre et højt niveau for mælke kvaliteten. Derfor stak både celletal og nyinfektioner med b-streptokokker af," fortæller de to brødre.

Celletal ude af kontrol

"Da det var værst, lå vi på 340.000 i celletal. Når det bliver så højt, er det ude af kontrol, og kan for alvor mærkes på mælkeafregningen," fortæller Holger Geven. Brødrene søgte derfor sparring hos SEGES Mælkekvalitet.

Investeringen var nøje overvejet: "Vi havde talt om, at det nok kom til at koste en del med sådan et forløb. Men omvendt kunne det ikke blive ved med at gå, og vi kunne ikke selv finde en løsning på det. Så det var godt, vi tog kontakt til nogle erfarne og uvildige rådgivere, som havde set og prøvet det hele før, og som kunne se det store billede," fortæller de. "Inden da havde vi famlet lidt i blinde og fokuseret på lavthængende frugter, som viste sig ikke at have en effekt på den længere bane."

Alexander og Holger Geven fik styr på celletallet. En del af handlingsplanen var et skræddersyet malkekursus til medarbejderne. Foto: SEGES.

Skræddersyet kursus gav motivation

En del af handlingsplanen var et grundkursus i malkning, som rådgiver Michael Bonde skræddersyede ud fra sine observationer af malkerne. Kurset blev fordelt over fire dage. Hver dag bestod af teori efterfulgt af en praktisk gennemgang og demonstration.

"Det har overrasket mig meget, hvor engagerede medarbejderne var både under og efter kurset. Nu går de selv hen og tjekker strimlen med celletal efter hver malkning. Faktisk har de været så glade for undervisningen, at de har efterspurgt et diplom, som kan dokumentere, at de har gennemført et SEGES-kursus i god malkning," fortæller Alexander Geven.

Afkast på den lange bane

"Celletallet faldt ikke med det samme, men det hænger nok sammen med b-streptokokkerne. Da vi fik behandlet flere køer, kunne det hurtigt ses på celletallet, og vi har generelt færre nyinficerede

køer," fortæller de to brødre. Michael Bonde supplerer: "Deres indsats vil helt sikkert give et afkast på den lange bane, men det tager tid at bekæmpe og få bugt med bakterier. Så det kræver tålmodighed og vedholdenhed." Heldigvis er det netop tilfældet hos brødrene Geven, mener rådgiveren.

"Man har kunnet mærke, at de virkelig gerne ville det. De halverede faktisk hastigheden på malkningen, for at de kunne lære bedst muligt. Og det har helt sikkert været med til at få rutinerne hurtigere op at køre," fortæller Michael Bonde.

Brødrene Geven ser også gode muligheder i de tiltag, forløbet allerede har kastet af sig.

"Nu er banen kridtet op, og vi har et godt fundament for de kommende år. Tingene i malkecenteret er blevet gjort lettere, og det er rarer at malke. Og det er små ting, som også er med til at gøre en forskel. Det er også blevet tydeligt, hvem der lærer nye medarbejdere op, og medarbejderne er blevet mere selvkørende".

/ CHRISTINE ILSØE, SEGES

Abonnementsordning

	Premium	Plus	Basic
Nyhedsbrev	X	X	X
Overvågning af din mælkekvalitet	X	X	X
Alarmmelding én gang pr. måned	X	X	X
Alarmmelding én gang pr. uge	X	X	
Indledende rådgivningssamtale	X	X	
Telefonrådgivning med faglig sparring	X		
Besætningsgennemgang samt afdækning af problemstilling	X		
PCR-analyse af tankmælk	X		
Analysegennemgang i DMS (fjernsupport)	X		
Timepris ved yderligere rådgivningsydelse	995,-	1050,-	1150,-
Pris pr. måned	999,-	599,-	199,-

*Se abonnementsbetingelser på seges.dk/maelkekvalitet

kvælstof som fosfor eller mere. Det er optimalt at placere 10-15 kg fosfor pr. ha. Har man ikke plads til det, skal man placere den mængde fosfor, der er til rådighed på bedriften. Samtidig bør man undersøge mulighederne for at afsætte gylle og placere gylle under såsporet til majs.

Er der mindst 7-8 kg fosfor pr. ha majs til rådighed på bedriften til placering i en NP-gødning, placeres den mængde fosfor, som er til rådighed på bedriften.

Er der mindre end 7-8 kg fosfor pr. ha til rådighed, placerer man den mængde fosfor, som er til rådighed på bedriften, og gyllen placeres under såsporet, hvis der er mulighed for det i området. Der er kun økonomi i at afsætte gylle for at få plads til fosfor i startgødning, hvis gyllen kan afsættes uden omkostninger til udbringning og ekstra transport.

/ MARTIN MIKKELSEN, SEGES

Sådan gøder du dine majs til sæson 2020

- Majs efter kløvergræs tilføres maksimalt 80 kg N pr. ha – vær opmærksom på tilstrækkelig kaliumforsyning.
- Majs efter korn/majs med husdyrgødning i sædskiftet tilføres 140-155 kg N pr. ha – mindst hvor kløvergræs har indgået i sædskiftet i de seneste 5 år.
- Majs efter majs/korn, uden større mængder husdyrgødning i sædskiftet, tilføres 190 kg N pr. ha.
- Effekten af gylle udbragt i februar er reduceret, hvilket der skal korrigeres for (Se KvægNyt nr. 9. 1. maj.)
- Der skal placeres 10-15 kg fosfor pr. ha i en ammoniumholdig gødning – ved mindre tilgængelig fosformængde placeres gyllen under såsporet.

Sådan placeres gylle til majs

- Placeres i pløjet eller dybdeharvet og pakket jord
- Placeres få dage før majsåning
- Al gylle placeres
- Overkant af gylle skal ligge 4-5 cm under frøet
- Der tilsættes en nitrifikationshæmmer
- En gyllevogn, med dog walk og dæktryk maks. 1,5 bar og helst omkring 1,0 bar, er særlig egnet
- Ved såning køres mellem rækkerne
- Fosfor til rådighed på bedriften placeres i NP-gødning ved såning.

Sådan forebygger du sommerens celletalsstigning

Holdopdel kørerne, sørg for gode malke rutiner og brug de rigtige besætningstilpassede yverprodukter. Foto: SEGES.

Rene køer er en vigtig forudsætning for at undgå stigning i celletallet om sommeren. Sæt derfor allerede nu de nødvendige tiltag i gang, som sikrer rene køer. Det gavner hele året rundt.

Hvert år oplever mange mælkeproducenter en stigning i celletallet henover sommermånederne. Det er der flere årsager til. Men en af de væsentligste er ifølge kvalitetsrådgiver Benny Kirkeby, SEGES, at gødning i kombination med fugt og varme er gulf for bakterierne.

"Og hvis kørerne ikke er rene, men har gødning på yver og krop, ja så har vi balladen," forklarer Benny Kirkeby. Han understreger samtidig, at rene køer selvfølgelig er en vigtig faktor for mælke kvaliteten hele året rundt.

"Men beskidte køer får endnu større konsekvenser for celletallet i sommermånederne," forklarer han. Derfor lyder anbefalingen, at man allerede nu går i gang med at indføre de rutiner, der skal til for at holde kørerne rene, hvis det ikke allerede er gjort.

Fokus i stalden

Det største arbejde i at opnå rene køer ligger i stalden. Her skal der sættes fokus på de steder, hvor koen opholder sig – dvs. sengebåse og gangarealer. "Det er for lidt kun at skrabe ned fra sengebåsene i

forbindelse med malkning. Undersøgelser viser, at besætninger, der skraber ned fem gange i døgnet generelt har lavere celletal og bedre yversundhed," fortæller Benny Kirkeby. Han anbefaler derfor, at man skraber ned som det første, når man kommer ud i stalden om morgenen samt i forbindelse med malkning morgen og eftermiddag, ved brunstobservation og ved aftenrunden.

For at opnå rene gangarealer, skal skraberne være vedligeholdte og køre optimalt.

"Sørg også for, at inventaret er korrekt indstillet. Ellers ligger koen forkert og kommer til at skide i båsene," lyder det fra kvalitetsrådgiveren.

Haleklip og yverhår

Sørg for at klippe kørernes haler og brænde yverhår for at undgå, at der sætter sig gødning i. Klip og brænd mindst hvert halve år.

"Gør det fx i forbindelse med klovbeskæring, når koen alligevel er fikseret," anbefaler Benny Kirkeby.

Gode rutiner i malkestalden

Rene køer i stalden er stedet at starte. Men det er også vigtigt at undgå smitte fra ko til ko under malkning. Holdopdel kørerne, sørg for gode malke rutiner og brug de rigtige besætningstilpassede yverprodukter. Dvs. afhængig af hvilke bakterier, der dominerer mælken bakteriologiske kvalitet. Hvis fx det er stafylokokker, der typisk er problemet, er det jodprodukter, man skal bruge.

Tilstrækkelig vandforsyning

Hvis koen ikke kan få nok at drikke, får den nemmere varmemstress og nedsat immunforsvar, som øger risikoen for forhøjet celletal. Derfor er det vigtigt, at vandforsyningen er tilstrækkelig – dvs. 10 cm vandspejl pr. ko. Har man 200 køer, skal der altså sammenlagt være 20 meter vandkar.

Se film om at opnå god mælkekvalitet på segess.tv > Kvæg > mælk

/ KIRSTEN MARSTAL, SEGES

Tip til tavlemødet

Mange har taget det korte ugentlige tavlemøde til sig. For at inspirere til en god forbedrings snak bringer KvægNYT jævnligt tips og værktøjer til emner, I kan tage op på møderne.

Har malkekludene og aftørningsrutinerne set bedre dage?

Slidte klude, overfyldt vaskemaskine og for lav vasketemperatur kan hurtigt forvandle effektiv patteaf tørring til effektiv smittespredning. Hvordan ser malkekludene ud hos jer? Og husker I at bruge et hjørne af kluden til hver pat?

Ellers tag en snak om det på tavlemødet. Print evt. dette fakta-ark og snak ud fra det. Fakta-arket findes også i en engelsk version. Find det på www.landbrugsinfo.dk/workingwithcattle

Scan koden og print arket.

Har du erfaringer med parvis opstaldning af kalve?

For at leve op til Fødevareministeriets hjerteordning er der krav om parvis opstaldning af kalve, fra de er syv dage gamle. Derfor søger SEGES landmænd, som allerede nu praktiserer parvis opstaldning af kalve senest syv dage efter fødsel, og som kunne have lyst til at dele erfaringer og kreative løsninger. Hvis du er interesseret, så send en mail til Marie@live.dk. Så kontakter vi dig telefonisk og aftaler nærmere om rammerne for et interview.

/ Marie Sofie Futtrup, SEGES